

Anonymiserad version

Översättning

C-529/22 – 1

Mål C-529/22

Begäran om förhandsavgörande

Datum för ingivande:

9 augusti 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Landgericht Frankfurt am Main (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

7 juli 2022

Klagande:

PA

Motpart:

trendtours Touristik GmbH

[utelämnas]

Landgericht Frankfurt am Main

Frankfurt am Main, 7 juli 2022

[utelämnas]

Beslut

I målet

PA, [utelämnas] 60598 Frankfurt am Main,

kärande, tillika klagande

[utelämnas]

mot

SV

trendtours Touristik GmbH [utelämnas] 65830 Kriftel,

svarande, tillika motpart

[utelämnas]

har den 24:e avdelningen för tvistemål vid Landgericht Frankfurt am Main [utelämnas] den 7 juli 2022 antagit följande

beslut:

I. Följande frågor rörande unionsrättens tolkning hänskjuts till Europeiska unionens domstol för förhandsavgörande enligt artikel 267 andra stycket i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt [utelämnas]:

- 1) Ska artikel 12.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG (nedan kallat paketresedirektivet) tolkas så, att nämnda bestämmelse föreskriver en ytterligare rätt till uppsägning utöver den som föreskrivs i artikel 12.1 i paketresedirektivet, och att de rättsföljder som anges där endast ska tillämpas om resenären vid tidpunkten för uppsägningen uttryckligen åberopar oundvikliga eller extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess omedelbara närhet som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan, eller som väsentligen påverkar transporten av passagerare till resmålet?
- 2) Ska artikel 12.2 i paketresedirektivet tolkas så, att skyldigheten att betala en uppsägningsavgift inte upphör om resenären vid tidpunkten för uppsägningen av paketreseavtalet inte anger något skäl för uppsägningen och först i efterhand som skäl för uppsägningen anger att det vid tidpunkten för uppsägningen, enligt en prognos, eller vid tidpunkten för resan inträffat oundvikliga eller extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess omedelbara närhet som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan, eller som väsentligen påverkar transporten av passagerare till resmålet?

II. Målet förklaras vilande.

Skäl:

I.

Bakgrunden till målet är följande.

Klaganden, PA, bokade den 19 mars 2019 en paketresa med namnet "Israel & Jordanien" för sig själv och sin maka hos motparten, trendtours Touristik GmbH (nedan kallat Trendtours Touristik), som är en arrangör. Resan skulle genomföras mellan den 26 april 2020 och den 7 maj 2020 och kostade 2 908,00 euro. PA betalade 325,00 euro enligt en förskottsfaktura från Trendtours Touristik.

PA sade upp reseavtalet den 6 januari 2020, 16 veckor innan den planerade resan, genom följande skrivelse:

"Hej,

Jag vill härmed informera er om att vi vill säga upp reseavtalet som rör [utelämnas] [bokningen].

Jag ber er bekräfta uppsägningen och att uppsägningsavgiften uppgår till högst 20 procent av resans pris. ..."

Trendtours Touristik utfärdade en "avbokningsfaktura" till PA den 8 januari 2020 och tog ut en standardiserad uppsägningsavgift på 25 procent av resans pris, sammanlagt 727,00 euro, i enlighet med de resevillkor som ingick i reseavtalet. Trendtours Touristik behöll förskottsbetalningen. PA betalade utan förbehåll de resterande 402,00 euro till Trendtours Touristik den 13 januari 2020.

Trendtours Touristik ställde in resan till följd av coronapandemin. Den 5 november 2020 begärde PA skriftligen att Trendtours Touristik skulle betala tillbaka beloppet på 727,00 euro som han erlagt, dock utan framgång. Den 2 december 2020 begärde han återbetalning på nytt, denna gång genom sin advokat, och även denna gång utan framgång. Som skäl för uppsägningen angav PA numera coronapandemins spridning och att resan inte genomfördes.

PA har gjort gällande att Trendtours Touristik inte har rätt till uppsägningsavgiften, eftersom en sådan fordran inte uppstått till följd av att Trendtours Touristik ställde in resan. PA anser att paketresedirektivet inte hindrar en resenär från att vid ett senare tillfälle ange skäl till en uppsägning, trots att inget skäl angavs ursprungligen.

Amtsgericht Frankfurt am Main (distriktsdomstolen i Frankfurt am Main) ogillade talan genom dom av den 16 september 2021. Amtsgericht fann att Trendtours Touristik enligt 651 h § punkt 1 tredje meningen Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) (civillagen) har rätt till en skälig uppsägningsavgift på 727,00 euro i enlighet med bolagets allmänna avtalsvillkor. Amtsgericht angav följande. Bestämmelserna om standardiserade uppsägningsavgifter är tillämpliga. PA, som har åberops- och bevisbördan, har inte visat att den faktiskt uppkomna skadan är lägre. Rätten till ersättning är inte heller utesluten enligt 651 h § punkt 3 BGB. Dessutom förefaller

det som att PA sade upp reseavtalet oberoende av coronapandemin och att han först i efterhand har angett denna som skäl i syfte att kunna göra gällande ett återbetalningskrav.

PA överklagade domen inom tidsfristen och har vidhållit sitt krav på återbetalning av de belopp som han betalat till Trendtours Touristik.

Trendtours Touristik har yrkat fastställelse av Amtsgerichts dom. Bolaget anser att 651 h § punkt 3 BGB över huvud taget inte kan tillämpas till förmån för PA, eftersom han inte åberopat sådana skäl som avses i bestämmelsen.

II.

Det är avgörande för om PA:s klagande är välgrundat huruvida artikel 12.2 i paketresedirektivet ska tolkas så, att denna bestämmelse reglerar en ytterligare rätt till uppsägning utöver den som regleras i artikel 12.1 i paketresedirektivet, och huruvida den utesluter resenärens möjlighet att säga upp paketreseavtalet om vederbörande inte angett något skäl för uppsägningen till arrangören vid tidpunkten för uppsägningen.

Enligt de tyska bestämmelserna om paketreseavtal som genomför artikel 12 i paketresedirektivet, närmare bestämt enligt 651h § punkt 1 BGB, kan resenären när som helst före paketresans början säga upp avtalet. Den nationella lagstiftningen föreskriver inte att resenären behöver ange något skäl för att säga upp avtalet. Rättsföljden av en uppsägning är enligt 651h § punkt 1 andra meningen BGB att arrangören förlorar rätten att begära betalning av det avtalade priset. Enligt 651h § punkt 1 tredje meningen BGB kan arrangören begära en skälig ersättning, som enligt 651h § punkt 2 BGB även kan fastställas till ett schablonbelopp i arrangörens allmänna avtalsvillkor. Enligt 651h § punkt 3 första meningen BGB får arrangören dock inte begära ersättning i händelse av oundvikliga eller extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess omedelbara närhet som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan.

Sådana oundvikliga eller extraordinära omständigheter på resmålet som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan förelåg, eftersom resan inte kunde genomföras till följd av coronapandemin och den utgör en oundviklig eller extraordinär omständighet.

Enligt lydelsen av de tyska lagbestämmelserna i 651h § punkterna 1 och 3 BGB har Trendtours Touristik inte rätt att begära ersättning på grund av uppsägningen, eftersom lydelsen av 651h § punkt 3 BGB anknyter till de faktiska omständigheterna vid den avtalade tidpunkten för resan. I de tyska domstolarnas rättspraxis och i doktrinen rörande reselagstiftningen uppställs kravet att det ska vara möjligt att på grundval av en förhandsbedömning vid tidpunkten för uppsägningen göra en prognos avseende förekomsten av oundvikliga eller extraordinära omständigheter (se bland andra OLG Hamm dom av den 30 augusti 2021 – 22 U 33/21, BeckRS 2021, 24178; AG Düsseldorf, dom av den 8 februari 2021 – 37 C 471/20, NJW-RR 2021, 930; AG Frankfurt, dom av den 11 augusti

2020 – 32 C 2136/20 –, juris punkt 38; AG München, dom av den 27 oktober 2020 – 159 C 13380/20 –, juris punkt 19; LG Kassel, dom av den 2 november 2021 -5 0 459/21 –, punkt 35, juris; [utelämnas]). Denna uppfattning stöds emellertid inte av den tyska lagstiftningens ordalydelse. Frågan huruvida lydelsen av 651h § punkt 3 BGB är förenlig med artikel 12.2 i paketresedirektivet eller om den förstnämnda bestämmelsen ska tolkas i överensstämmelse med direktivet har uppkommit i andra mål om förhandsavgörande som bland annat hänskjutits till EU-domstolen med målnumren C-776/21 och C-193/22 (se även österrikiska Oberster Gerichtshof, beslut av den 25 januari 2022 [utelämnas] [mål C-193/22]).

Dessutom har det inte klargjorts huruvida resenären, i förevarande mål PA, är förhindrad att återropa 651 h § punkt 3 första meningen BGB, eftersom han inte angav något skäl i samband med uppsägningen och först i efterhand angav att restriktionerna som införts i Israel och Jordanien till följd av coronapandemin var skälet för uppsägningen.

Enligt lydelsen av 651 h § punkt 1 BGB är det inte nödvändigt att ange ett skäl för uppsägningen i samband med denna, eftersom resenären har rätt till återbetalning av resans pris även om inget skäl anges. I 651 h § punkt 3 BGB regleras inte någon självständig rätt till uppsägning. Den nationella lagstiftaren har i stället utformat bestämmelsen som en invändning som resenären kan göra gällande mot kravet på att betala uppsägningsavgift – vilket i regel är nödvändigt – i händelse av oundvikliga eller extraordinära omständigheter på resmålet eller i dess omedelbara närhet som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan.

Det är således osäkert huruvida artikel 12.2 i paketresedirektivet reglerar en självständig rätt till uppsägning som resenären också måste återropa uttryckligen – till skillnad från en uppsägning i den mening som avses i artikel 12.1 i paketresedirektivet – för att utesluta arrangörens rätt att kräva en uppsägningsavgift.

Det framgår av lydelsen av artikel 12.2 i paketresedirektivet att denna bestämmelse reglerar en separat rätt till uppsägning som är skild från den enligt artikel 12.1 i samma direktiv. Den hänskjutande domstolen anser att det framgår av användningen av begreppen ”rätt att säga upp ... i händelse av”. I bestämmelsen uppställs ett villkor för uppsägning, och således även en rättslig grund för uppsägning.

Ur en kontextuell synvinkel återfinns en sådan begränsning inte i artikel 12.1 i paketresedirektivet, men i artikel 12.3 i paketresedirektivet föreskrivs däremot en sådan för arrangören. Enligt sistnämnda bestämmelse får arrangören säga upp paketreseavtalet om det lägsta antalet personer som köpt paketresan inte uppnås (led a) eller arrangören förhindras från att genomföra resan på grund av oundvikliga eller extraordinära omständigheter (led b). Den hänskjutande domstolen anser att även den omständigheten att artikel 12.2 i paketresedirektivet gäller ”utan hinder av punkt 1” – det vill säga utöver punkt 1 – talar för att artikel

12.1 och artikel 12.2 innehåller två separata bestämmelser som reglerar en rätt till uppsägning.

Den hänskjutande domstolen anser att denna rättsliga uppfattning även stöds av skäl 31 i paketresedirektivet. Även i nämnda skäl görs en åtskillnad mellan en rätt att säga upp avtalet när som helst och således utan villkor mot en uppsägningsavgift (första meningen) och en rätt enligt den andra meningen att säga upp reseavtalet utan att betala uppsägningsavgift. Paketresedirektivet har således, i likhet med den nationella lagstiftaren, som utgångspunkt att en uppsägningsavgift i princip ska betalas och att denna mot bakgrund av direktivets systematik endast bortfaller i undantagsfall, i händelse av att det föreligger extraordinära omständigheter som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan eller transporten av passagerare till resmålet.

Den hänskjutande domstolen anser att det av denna systematik och den omständigheten att det föreligger en rättslig grund för uppsägning följer att resenärer i samband med uppsägningen måste åberopa rättigheten enligt artikel 12.2 i paketresedirektivet om de vill säkerställa att skyldigheten att betala uppsägningsavgift i den mening som avses i artikel 12.1 andra meningen inte uppkommer. Detta krav på resenärens förklaring kan även härledas från omständigheten att regleringen anknyter just till att det föreligger extraordinära omständigheter som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan. Avsikten med formuleringen i artikel 12.2 i paketresedirektivet är att den aktuella rättsföljden, nämligen att en uppsägningsavgift inte behöver betalas, endast ska inträda om resenären, som fritt kan avgöra vilken av möjligheterna till uppsägning vederbörande vill utöva, åberopar denna bestämmelse. Det kan även följa av överväganden som rör båda parternas rättsliga säkerhet att resenären konkret behöver fastställa vilken av möjligheterna till uppsägning som vederbörande väljer (och även ange detta).

Ett argument som talar mot att ett krav på att ange ett skäl till uppsägningen följer av paketresedirektivet är att ett sådant, om man beaktar själva direktivet, inte uttryckligen reglerats och att en resenär som i normalfallet saknar juridiska fackkunskaper följaktligen inte känner till ett sådant krav. I artikel 12.2 första meningen i paketresedirektivet anges endast att resenären har rätt att säga upp paketreseavtalet och inte att vederbörande även måste motivera uppsägningen. Det framgår dessutom inte av bestämmelserna att det ankommer på den nationella domstolen att på objektiva grunder fastslå vilken bestämmelse om uppsägning som ska tillämpas i ett konkret fall.

Enligt detta resonemang skulle resenärer vara skyldiga att betala en uppsägningsavgift om de inte uttryckligen hänvisar till extraordinära omständigheter. I det aktuella målet skulle sistnämnda tolkning få till följd att resenären inte kan åberopa artikel 12.2 i paketresedirektivet (eller 651 h § punkt 3 BGB) och således är skyldig att betala en uppsägningsavgift till arrangören. I detta fall ska 651 h § punkt 3 BGB tolkas i överensstämmelse med direktivet (artikel 4 i paketresedirektivet).

Denna tolkningsfråga har den hänskjutande domstolen redan [utelämnas] hänskjutit till EU-domstolen genom beslut av den 9 juni 2022. [utelämnas] [mål C-511/22]

Om EU-domstolen skulle fastslå att resenären är skyldig att motivera uppsägningen i förhållande till arrangören uppkommer för den hänskjutande domstolen en följdfråga som ställts inom ramen för den andra tolkningsfrågan, nämligen huruvida skälet till uppsägningen måste anges direkt vid tidpunkten för uppsägningen, eller om resenären i efterhand kan göra gällande extraordinära omständigheter i den mening som avses i artikel 12.2 i paketresedirektivet, vilka objektivt föreligger, och – såsom i förevarande mål – i efterhand kan ange dessa som skäl till uppsägningen. Om resenären kan det vore kravet på motivering uppfyllt i förevarande mål.

Den hänskjutande domstolen anser i detta sammanhang att tolkningen är nära kopplad till de frågor som tidigare ställts av österrikiska Oberster Gerichtshof den 25 januari 2022 (C-193/22) och av Amtsgericht Düsseldorf genom beslut av den 8 december 2021 (C-776/21). Det kan vara en avgörande (del)faktor för svaret på denna tolkningsfråga vilken tidpunkt som är relevant för att uppfylla villkoren enligt artikel 12.2 i paketresedirektivet. Om den relevanta tidpunkten för att uppfylla villkoren i artikel 12.2 i paketresedirektivet är tidpunkten då resan genomförs kan det tala för att resenären även kan göra gällande extraordinära omständigheter som väsentligen påverkar fullgörandet av paketresan i efterhand och trots att resenären tidigare inte angett något skäl för uppsägningen eller angett ett annat skäl för den. I princip skulle det emellertid förhålla sig annorlunda om det relevanta kriteriet i stället är en förhandsprognos vid tidpunkten för uppsägningen. I sådana fall skulle mycket tala för att det är nödvändigt att ange ett skäl redan vid tidpunkten för uppsägningen.

Å ena sidan anser den hänskjutande domstolen att en skyldighet att ange ett skäl redan vid tidpunkten för uppsägningen är det enda sättet som arrangörer kan få klarhet i huruvida de har rätt att ta ut en uppsägningsavgift eller inte. Dessutom försätts resenärer i en bättre ställning, då de först kan säga upp reseavtalet av ett annat skäl eller utan att ange något skäl, och sedan i efterhand kan få arrangörens rätt till ersättning att bortfalla. Å andra sidan skulle en skyldighet att ange ett skäl redan vid tidpunkten för uppsägningen kunna inverka negativt på konsumentskyddet som paketresedirektivet är avsett att ge i händelse av att det först därefter inträffar extraordinära omständigheter som skulle gett resenären en rätt att säga upp avtalet utan uppsägningsavgift. Dessutom innehåller direktivet inte en konkret föreskrift om en skyldighet att ange ett skäl, vilket också är relevant i detta sammanhang.

[utelämnas] [målet förklaras vilande] [utelämnas]